

تئوری مرمت مناره جام

اسرائیل صبا^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه یزد. Israel.saba@stu.yazd.ac.ir

چکیده:

منار جام در ۷۰ کیلومتری مرکز ولایت غور، و ۲۱۵ کیلومتری شهر هرات موقعیت دارد. این مناره در بین سالهای (۵۴۲-۵۸۲هـ.ش) در دوران سلطنت سلطان غیاث الدین غوری در خم دره یی در تلاقی رود خانه های هری رود و رودجام ساخته شده است. ارتفاع آن به ۶۳,۳ متر می‌رسد، از پای تا سر آن، زیننه پیچا پیچی در دو کناره داخلی آن بالا رفته است. نمای بیرونی مناره با آجر های برجسته و نوار نوشته سوره مریم تزئین و آراسته شده است. این اثر باستانی در سال ۲۰۰۲ توسط یونسکو در فهرست میراث جهانی قرار داده شده است. کارشناسان عرصه باستان شناسی در یونسکو منار جام را یکی از سازه های خارق العاده معماری و کهن سال ترین برج آجری باقیمانده در جهان می‌دانند. غیر از این گفته شده است که منار جام سنت معماری اسلامی و سبک هنر قدیمی در منطقه را در آخرین حد کمال و زیبایی آن نمایندگی می‌کند. این مناره در حال حاضر به اندازه ۳,۴ درجه به سمت هری رود گرایش پیدا نموده است، دلیل این گرایش کاملاً مشخص نیست ولی به احتمال زیاد کاوش های هریرود در تهداب مناره و سیلاب های که همه ساله از رودخانه جام سرازیر می‌شود باعث ایجاد این گرایش گردیده است. بر اساس تحقیقات یونسکو بیشتر از ۳۰ درصد تزئینات و نوشته های نمای مناره تخریب شده است. و دلیل آن مسلماً شرایط اقلیمی، جوی و تأثیرات زمان و مکان می‌باشد. در این مقاله ابتدا تعاریفی در خصوص تئوری و مرمت ارائه گردیده و سپس به آسیب شناسی عناصر تشکیل دهنده مناره پرداخته شده و در نهایت تئوری مرمت و راهکار هایی جهت اصلاح کج شدگی مناره پیشنهاد گردیده است. برای دست یابی به اهداف این پژوهش از روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از شیوه مرور منابع تاریخی، جغرافیایی و مستند های مرمت آثار تاریخی با تکیه بر گزارش های موجود منار جام صورت گرفته است.

واژه های کلیدی: آسیب شناسی، تئوری، مرمت، منار جام